

Odlazak velikana hrvatske kulture ličkih korijena

Publicist Karlo J. Mirth pokreće, uređuje i sudjeluje u vođenju temeljnih intelektualnih i kulturno-znanstvenih institucija hrvatskoga iseljništva: časopisa *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies* te Hrvatske akademije Amerike

Napisala: **Vesna Kukavica**
Snimke: **Arhiva HMI-ja**

Na vječni počinak ovih dana u Farmingtonu (SAD, država Connecticut) ispraćen je Karlo J. Mirth - velikan hrvatske kulture ličkih korijena, čije je kreativno djelovanje dulje od pet desetljeća utkano u riznicu hrvatske kulture oblikovanu u uvjetima političke emigracije 20. stoljeća na sjeverno-američkome kontinentu. Proživjevi buran život, poput antičke drame, naš Karlo otišao je u blagoslovljenome miru u 96. godini - okružen nježnošću svoje djece, dviju kćeri i dva sina te ljubljene unučadi, kao i mnogobroj-

nih sunarodnjaka iz raznih krajeva Sjedinjenih Američkih Država. Laka mu bila američka zemlja!

U KAMPU RASELJENIKA

Karlo J. Mirth bio je poliglota, publicist, urednik, izdavač, bibliograf i knjižničar te jedna od vodećih intelektualnih osobnosti hrvatske dijaspore na sjevernoameričkome kontinentu

u drugoj polovici 20. stoljeća. Pripadnik trećeg vala hrvatskih emigranata na Zapad, Mirth se otisnuo prema demokratskome svijetu nakon 1945., postavši izbjeglica nakon druge svjetske kataklizme u kampu raseljenika u talijanskome Fermu. Rođen je u Otočcu 15. srpnja 1917., u Zagrebu je završio studij šumarstva 1942., od 1946. do 1962. studirao je novinarstvo u Rimu, španjolski jezik i kulturu u Barceloni da bi zatim magistrirao bibliotekarstvo i informacijske znanosti u New Yorku na Sveučilištu Columbiji. U tom razdoblju pokreće, uređuje i sudjeluje u vođenju pojedinih temeljnih intelektualnih i kulturno-znanstvenih institucija hrvatskog iseljništva: časopisa *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies* te Hrvatske akademije Amerike. Ličanin Karlo Mirth pokazao se kao odličan organizator i neumorni kroničar svih važnijih političkih, kulturnih i društvenih događaja u Hrvatskoj, Jugoslaviji i emigraciji.

Uz profesionalni angažman u *Foster Wheeler Corporation* kao inženjer, Mirth je primijenivši rano formulu cjeloživotnoga obrazovanja postao i voditelj istraživačke knjižnice *Foster Wheeler Corpo-*

ration do njegova odlaska u mirovinu u dobi od sedamdeset godina. Autor je mnogobrojnih studija i članaka na više jezika u iseljeničkim publikacijama te knjige memoara *Život u emigraciji* (Matica hrvatska, Zagreb, 2003.).

VEZAN UZ HRVATSKU AKADEMIJU AMERIKE

No, bez ikakve dvojbe, životni put Karla J. Mirtha vezan je uz Hrvatsku akademiju Amerike, utemeljenu 19. travnja 1953. Oko svojih časopisa *Croatia Pressa* i *Journal of Croatian Studies* te Akademije Mirth je, uz profesora povijesti sa *St. Francis Collegea* iz Loretta dr. sc. Jeru Jaraba - okupio hrvatsku inteligenciju u iseljništvu rasutu u egzilu i dokumentirao njezinu sposobnost demokratskog i kritičkog mišljenja na engleskome jeziku u anglosaksonske svijetu, dopunjujući na neki način misiju *Hrvatske revije* Vinka Nikolića koja je desetljećima

S majkom i ocem u kolovozu 1930.

Članovi Hrvatskog akademskog kluba i Matice hrvatske u izbjegličkom talijanskom logoru Fermo, 1947.: Duško Kalebić, Vlasta Cvitanović, Zdravko Dučmelić, Marijana Šikić, Luka Brajnović, Janko Skrbini i Karlo Mirth

Karlo Mirth sredinom 1980-ih

u izbjeglištvu izlazila na hrvatskome jeziku. Karlo Mirth djelovao je skoro deset godina kao četvrti predsjednik Hrvatske akademije Amerike i to od 1958. do 1968. Na tu je dužnost demokratskim putem biran na osam godišnjih glavnih skupština Akademije. HAA je iznimno pridonijela proučavanju hrvatske literature, kulture i povijesti u Sjevernoj Americi. Za zasluge u radu Akademije Mirthu je prigodom 40. godišnjice njezina postojanja dodijeljena titula doživotnoga počasnog predsjednika.

S voljenom suprugom Mercedes odgojio je u Americi četvero djece, školujući ih na uglednim sveučilištima. Međutim, nosio je jednu bolnu ranu na srcu jer svoje roditelje i rodni Otočac nikad nije smio posjetiti tijekom komunističke vlasti SFRJ, a roditelji su u međuvremenu umrli ne vidjevši svoga sina Karla. Uzoran suprug, otac i djed imao je iznimno uspješnu poslovnu karijeru, iako je veliki dio životne energije volonterški posvetio afirmaciji hrvatskoga nacionalnog i kulturnog identiteta u svijetu – za što je primio nakon osamostaljenja Republike Hrvatske visoka državna odličja od prvoga hrvatskog predsjednika dr. sc. Franje Tuđmana i to *Red Danice hrvatske s likom Antuna Radića* i *Red hrvatskoga pletera*.

CROATIA PRESS

Samo publikaciju *Croatia Press* (koju je pokrenuo 1947. u Rimu, a koja je nakon 33 godine prestala izlaziti u New Yorku 1980.) – upućeni smatraju našom dvojezičnom nacionalnom bibliografskom riznicom informacija. Ukupno je iziš-

lo 304 broja *Croatia Pressa* na više od 3.300 stranica magazinskog formata. U početku zamišljena kao novinski servis za druge novine, postupno prerasta u dokumentarno-revijalnu serijsku publikaciju koja od 1971. godine izlazi pretežno na engleskome jeziku, a od br. 4 godine 1974. isključivo na tom jeziku. Zbog objektivnog informiranja strane javnosti primila je priznanja od mnogih uglednih stranaca, među ostalim od guvernera Nelsona Rockefellera i senatora Roberta Kennedyja. U poznatoj *Harvard Encyclopedia of American ethnic groups*, uz knjige o Hrvatima navode se jedino dva časopisa koja sadrže pouzdane informacije o hrvatskome narodu, oba Mirthova: *Croatia Press* i *Journal of Croatian Studies*, koji još uvijek izlazi. Ta činjenica svjedoči koliki su ugled uživale te dvije serijske publikacije odnosno Karlo Mirth i njegovi mnogobrojni suradnici.

Iseljena Hrvatska i *Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika* u izravnoj su povijesnoj relaciji zahvaljujući djelovanju trojice viziona-

ra: povjesničara i direktora Instituta za historiju radničkog pokreta i ondašnjega člana Odbora Matice iseljenika Hrvatske dr. sc. Franje Tuđmana, zatim omiljenoga zagrebačkoga gradonačelnika Većeslava Holjevca koji je jedno vrijeme obnašao dužnost predsjednika Matice iseljenika Hrvatske te predsjednika Hrvatske akademije Amerike ing. Karla Mirtha. Ta su trojica intelektualaca, sa svojim mnogobrojnim suradnicima, bila u središtu integracijskih procesa iseljene i domovinske Hrvatske šezdesetih i sedamdesetih godina 20. stoljeća.

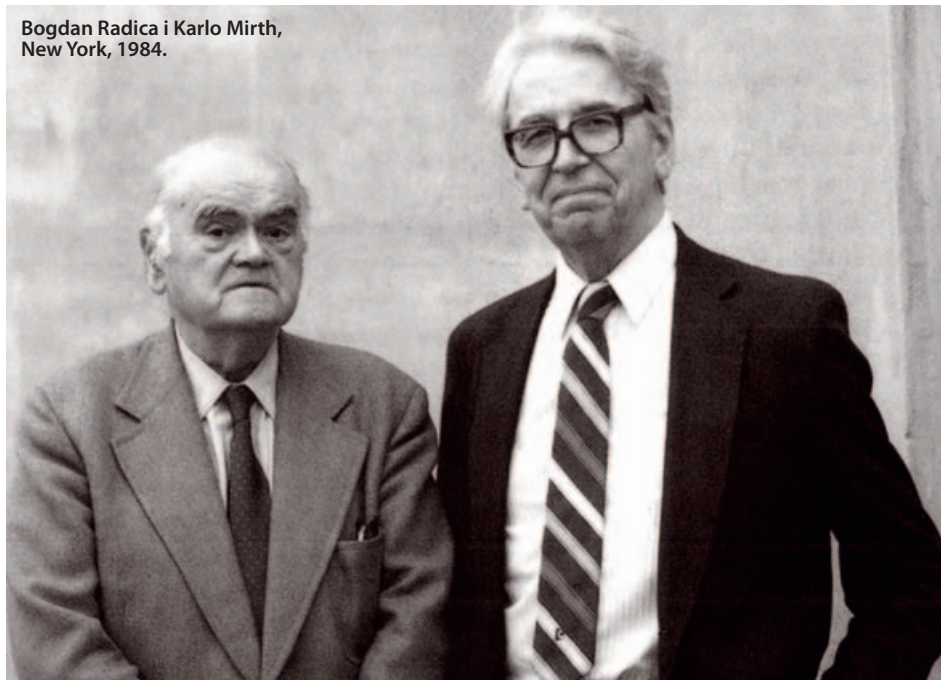
SIMPOZIJ 1966.

Članovi HAA na čelu s Karlom Mirthom pozvani su na simpozij posvećen 130. obljetnici *Hrvatskoga narodnog preporoda* u ožujku 1966. u organizaciji Matice hrvatske, Jugoslavenske akademije umjetnosti i znanosti, uz sudjelovanje najpoznatijega hrvatskog pisca 20. stoljeća marksističkog opredjeljenja Miroslava Krleže, te najvišega predstavnika Katoličke crkve u Hrvatskoj, kardinala Franje

Sučut HMI-ja

Djelatnici Hrvatske matice iseljenika upućuju izraze duboke sućuti mnogobrojnoj Mirthovoj obitelji - sinu Karlu A. Mirthu, koji sa suprugom Alison živi u gradu Forest Hillu, u državi New York; Georgeu P. Mirthu, koji sa suprugom Lindom živi u gradu Saratogi, u državi Kaliforniji; dr. med. Mariji Christini Mirth iz grada Farmingtona, u državi Connecticut; te dr. med. Anni Mariji Mirth koja sa suprugom Davidom živi u gradu Sterlingu, u državi Massachusetts te unučadi.

Bogdan Radica i Karlo Mirth, New York, 1984.

Šepera. Činjenica je da je najbrže reagirao prema našoj dijaspori povjesničar Tuđman, otišavši još tog ljeta iseljenicima u Ameriku - sastavši se s vodstvom Akademije i to Mirthom, Matom Meštrovićem i Jarebom. Slavni pisac Miroslav Krleža također je bio član Odbora Matice iseljenika. Stoga se ti događaji pamte kao prvi te vrste nakon Drugoga svjetskog rata. Simpozij je doživljen kao želja za oživljavanjem političkoga pluralizma u SR Hrvatskoj te manifestacija hrvatske nacionalne solidarnosti. No, simpozij je odmah žigosala jugoslavenska komunistička vlast. Hrvatski intelektualci okupljeni oko Akademije pokušali su, unatoč okolnostima, nakon sredine šezdesetih godina nastaviti suradnju sa znanstvenicima u Hrvatskoj. Mirthova Akade-

mija objavila je 19. travnja 1967. Izjavu kojom je podržana Deklaracija o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, koju je 15. ožujka te godine u Zagrebu potpisalo osamnaest istaknutih institucija SR Hrvatske koje su se bavile hrvatskim jezikom te 140 najistaknutiji pisaca i jezikoslovaca u Hrvatskoj.

DONATOR NSK

Publicist Karlo Mirth poznat je i kao donator - hrvatska javnost sigurno će ga pamtiti po mnogobrojnim donacijama knjiga i časopisa Nacionalnoj i sve-

učilišnoj knjižnici u Zagrebu koje su, uz one ostalih uglednih hrvatskih iseljenika diljem svijeta, obogatile fond iseljeničke literature u toj instituciji. Osobito je zanimljiva korespondencija Karla Mirtha s Ivanom Meštrovićem i drugima pohranjena u Zbirci rukopisa i starih knjiga NSK. Iz Mirthove pošiljke našoj glavnoj knjižnici nacionalni knjižni fond obogaćen je za 210 naslova – primjerice *Sabrane pjesme* Viktora Vide, *Domovinska riječ* Ante Kadića, *U suvremenom kaosu* Joze Kljakovića, *A History of Croatia* Stjepana Gažija ili *Colloqui con Guglielme Ferrero* Bogdana Radice itd.

Hrvatski narod pamtit će Karla Mirtha kao velikana hrvatske kulture koji se perom borio za slobodu hrvatskoga naroda diljem anglosaksonskoga svijeta. Njegov rodni grad za sada mu se odužio samo skromnom skulpturom s njegovim isklesanim likom na kamenom kubusu u *Gačanskome parku hrvatske memorije*, koju je inicirala i organizirala Kate-dra Čakavskog sabora. ■

ENG Karlo J. Mirth – a great figure in Croatian culture, with roots in the Lika region – was recently laid to rest in Farmington (Connecticut, USA). His creative work over a period spanning more than fifty years is woven into the fabric of Croatian cultural activity among 20th century Croatian political emigrants in North America.

ISELJENIČKE VIJESTI

HRVATI IZ MAINZA NASTUPALI U ZAGREBU

ZAGREB - Članovi zbora i tamburaškog orkestra Hrvatske kulturne zajednice Mainz u povodu izdavanja nosača zvuka s božićnim pjesmama pozvani su na božićni koncert u Veliku Goricu.

Na koncertu u Velikoj Gorici uz 25 folklornih društava i zborova s velikogoričkog područja nastupila su i dva gostujuća zbora: HKZ Mainz i ženski zbor Hrvatskoga kulturnog društva Dunav iz Vukovara.

Uza žive jaslice, mnogobrojni zborovi, folklorna društva, tamburaški orkestar i solisti bili su dio zajedničkog slavlja Božića i svojim nastupom oduševili publiku (oko 1.000 ljudi). Tijekom boravka u Zagrebu HKZ Mainz bio je prisutan i na 25. humanitarnome božićnom koncertu u zagrebačkoj "Ciboni" gdje su se pridružili velikom zboru s više od 1.500 sudionika koji su u narodnim nošnjama na kraju koncerta

otpjevali "Narodi nam se". Sam koncert ima cilj očuvati kulturne i vjerske vrijednosti te prikupiti sredstva za obnovu zagrebačke katedrale. Na koncertu je bilo prisutno oko 5.000 ljudi. Društvo iz Manza primio je i gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić. U prijateljskom razgovoru gosti iz Njemačke pohvalili su blagdanski izgled i ugođaj grada, posebno Trga bana Jelačića, Zrinjevca i Tomičeve ulice. Zaželjevši im ugodan boravak, gradonačelnik je pod-

sjetio kako prijateljstvo dvaju gradova datira iz 1967. godine te da će Grad Zagreb, kao i dosad, dati potporu projektima Hrvatske kulturne zajednice. Uz prigodne blagdanske poklone, gosti su gradonačelniku otpjevali i jednu od božićnih pjesama koje izvode na koncertu, a gradonačelnik im je poklonio monografiju Zagreba. (*Katica Vraneša*)